

โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง
การพิทักษ์ความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนูญโดยศาลรัฐธรรมนูญ
โดย
รองศาสตราจารย์ ดร. วิรัช วิรัชนิภาวรรณ และคณะ

1. ชื่อโครงการวิจัย

การพิทักษ์ความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนูญโดยศาลรัฐธรรมนูญ

2. สาขาวิชาที่เสนอขอทุน

สาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ กลุ่มวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ คณะกรรมการสภา
วิจัยแห่งชาติ

3. ความสำคัญและจำเป็นของโครงการวิจัย

รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ เห็นได้จากการเป็นกฎหมายแม่บทของประเทศ
หรือเป็นแหล่งกำเนิดของกฎหมายอื่นทั้งปวง การมีบทบัญญัติที่กำหนดเรื่องสำคัญที่ใช้ในการปก
ครองและการบริหารประเทศ เช่น บัญญัติองค์กรหลักของรัฐทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ
และองค์กรอิสระของรัฐ การดำเนินการปกครอง การจำกัดอำนาจหน้าที่ การรับรองหรือประกันสิทธิ
เสรีภาพของประชาชน การควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจขององค์กรของรัฐและเจ้าหน้าที่ของ
รัฐ ไม่เพียงเท่านั้น การตรารัฐธรรมนูญยังต้องผ่านกระบวนการพิเศษที่แตกต่างจากการตรา
กฎหมายอื่น รวมตลอดทั้งการที่ประชาชนมีจิตใจและการกระทำที่ยอมรับในความสำคัญของ
รัฐธรรมนูญ ซึ่งส่วนหนึ่งเห็นได้จากการต่อสู้เรียกร้องรัฐธรรมนูญและบางครั้งถึงกับมีผู้เสียชีวิตและ
บาดเจ็บจากการต่อสู้เรียกร้อง ดังเช่น เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 หรือการที่ประชาชนเรียกร้อง
และเข้ามามีส่วนร่วมในการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และเรียกกัน
ว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน

ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวซึ่งใช้อยู่ในปัจจุบัน ได้จัดตั้งองค์กรอิสระของรัฐที่เรียกว่า
ศาลรัฐธรรมนูญ ขึ้นเป็นครั้งแรก และเริ่มปฏิบัติหน้าที่เป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 11 เมษายน พ.ศ. 2541

อาจกล่าวได้ว่า ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรสำคัญที่สุดของกระบวนการปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยหน่วยงานและประชาชนจะอาศัยศาลรัฐธรรมนูญเป็นที่พึ่งสูงสุดเพื่อช่วยปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของตนเอง ตลอดจนการปฏิรูปทางการเมืองการปกครองและการบริหารของไทย เพราะคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลบังคับให้ทุกฝ่ายปฏิบัติตามไม่ว่าจะเป็นฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ หรือตุลาการ นอกจากนี้ ศาลรัฐธรรมนูญยังทำหน้าที่เป็นหลักประกันสถานะความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ ช่วยรักษาคุณภาพของอำนาจขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ตลอดจนควบคุมตรวจสอบองค์กรตามรัฐธรรมนูญและการใช้อำนาจรัฐให้สอดคล้องกับบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ส่วนในทางปฏิบัติ มีข้อเท็จจริงซึ่งปรากฏในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรอิสระของรัฐที่มีความสำคัญและจำเป็นยิ่งสำหรับประเทศไทยและในอนาคตมีแนวโน้มจะเป็นสถาบันที่เพิ่มความสำคัญมากขึ้น เช่น คำวินิจฉัยที่ 31/2543 วันที่ 10 สิงหาคม 2543 เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 กรณีพลตรี สนั่น ขจรประศาสน์ จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ เป็นต้น

นอกจากศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวแล้ว รัฐธรรมนูญยังบัญญัติให้มีองค์กรอิสระอื่นของรัฐ เช่น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา องค์กรอิสระดังกล่าวล้วนมีอำนาจหน้าที่สัมพันธ์และเกี่ยวเนื่องกับศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมกับมีอำนาจหน้าที่สำคัญต่อประเทศชาติและประชาชน โดยเฉพาะการปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ควบคุมตรวจสอบเจ้าหน้าที่ของรัฐ และหน่วยงานของรัฐอีกด้วย

เมื่อรัฐธรรมนูญมีความสำคัญอย่างยิ่งดังกล่าวแต่แรกแล้ว ประชาชนทุกคนและทุกหน่วยงานจึงควรมีหน้าที่พิทักษ์ความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งครอบคลุมถึงความพยายามของทุกฝ่ายที่ยอมรับนับถือและสนับสนุนให้รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ให้รัฐธรรมนูญมีผลบังคับใช้ในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง ครบถ้วน และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ต้องการตอบสนองผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนโดยส่วนรวม แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ศาลรัฐธรรมนูญ (รวมทั้งองค์กรอิสระอื่นของรัฐอื่น) (1) มีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับรัฐธรรมนูญ (2) เป็นองค์กรที่รัฐธรรมนูญรองรับและใช้อำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ (3) เป็นองค์กรระดับสูงของประเทศที่มีเกียรติ และประกอบด้วยบุคลากรที่มีเกียรติสูง และ (4) ประชาชนให้การยอมรับนับถือ เพราะฉะนั้น จึงควรมีแนวโน้มที่จะมีบทบาทในการพิทักษ์ความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนูญมากเป็นพิเศษ

ด้วยเหตุผลที่แสดงถึงความสำคัญและความจำเป็นของรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญ องค์กรอิสระอื่นของรัฐ และการพิทักษ์ความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนูญที่กล่าวผ่านมานี้ ทำให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นพิจารณาศึกษาเรื่องการพิทักษ์ความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนูญโดยศาลรัฐธรรมนูญ โดย

พยายามให้ครอบคลุมทั้งระบบ ด้วยการแบ่งเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการพิทักษ์ความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนุญ

ปัจจัยภายใน เช่น (1) โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และการบริหารงานบุคคล (2) กระบวนการพิจารณาวินิจฉัย (3) ตัวอย่างคำวินิจฉัยที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพิทักษ์ความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนุญ (4) จริยธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ และ (5) คุณลักษณะและเกียรติคุณของผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในอนาคตที่จะสามารถสร้างประโยชน์ต่อประเทศและประชาชนโดยส่วนรวม นอกเหนือจากคุณสมบัติที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ เพราะจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กรที่มีอำนาจในการสรรหา เลือกลง และแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในอนาคตให้เข้ามาทำหน้าที่พิทักษ์ความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนุญได้อย่างแท้จริง (การตรวจสอบตามรัฐธรรมนูญ มิได้หมายถึง การตรวจสอบตามกฎหมายเท่านั้น แต่รวมการตรวจสอบทางคุณธรรมและจริยธรรมด้วย)

ส่วนปัจจัยภายนอก เช่น (1) สภาพการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของไทยในยุคการปฏิรูประบบการเมืองการปกครองและการบริหารประเทศ (2) องค์กรอิสระอื่นของรัฐ เช่น ปปช. กต. ศาลปกครอง ศาลยุติธรรม และผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เนื่องจากรัฐธรรมนูญบัญญัติให้องค์กรอิสระของรัฐดังกล่าวนี้มีอำนาจหน้าที่มีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กับศาลรัฐธรรมนูญ อีกทั้งต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เช่น ในบางกรณี ปปช. กต. หรือศาลยุติธรรม ต้องส่งคำวินิจฉัยของตนให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยอีกชั้นหนึ่ง และทุกองค์กรต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยนั้น (3) หลักและมาตรฐานสากลในต่างประเทศ โดยเน้นปรัชญาหรือแนวทางการพิจารณาวินิจฉัยหรือตีความรัฐธรรมนูญของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศที่เป็นสากล เพราะแนวคิดในการจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญไทยส่วนหนึ่งได้รับมาจากต่างประเทศที่สำคัญ เช่น เยอรมนี และอาจนำบางส่วนที่เป็นสากลไปเป็นแนวทางในการปรับประยุกต์เพื่อช่วยพิทักษ์รัฐธรรมนูญความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนุญไทย

การศึกษาวิจัยทั้งปัจจัยภายในและภายนอกดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ ทันทสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์ของประเทศ รวมทั้งและเป็นประโยชน์ทั้งทางวิชาการและทางปฏิบัติต่อศาลรัฐธรรมนูญ, ต่อหน่วยงานอื่น, และต่อประชาชน ประโยชน์ที่สำคัญ เช่น (1) ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและเพิ่มความรอบคอบในการปฏิบัติงานของศาลรัฐธรรมนูญ (2) ช่วยเพิ่มพูนความรู้หรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ (3) ช่วยชี้แนะแนวทางการพัฒนาศาลรัฐธรรมนูญในทิศทางที่สอดคล้องกับสถานการณ์ของประเทศชาติและเป็นสากล (4) ช่วยเป็นแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับศาลรัฐธรรมนูญต่อไป (5) ใช้เป็นแนวทางสำหรับสรรหา เลือกลง และแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในอนาคต และ (6) ช่วยสร้างการยอมรับและศรัทธาของประชาชนต่อศาลรัฐธรรมนูญอีกด้วย สิ่งเหล่านี้ จะส่งผลให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นสถาบันหลักของชาติสถาบันหนึ่งที่ช่วยแก้ไขปัญหาของประเทศชาติและประชาชนได้อย่างแท้จริงในที่สุด (โปรดดูภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยประกอบ ในภาคผนวก)

4. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

4.1 เพื่อพิจารณาศึกษาการพิทักษ์ความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนูญโดยศาลรัฐธรรมนูญ เป็นการพิจารณาศึกษาจากข้อมูลภายในและภายนอกประเทศ โดยแบ่งเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการพิทักษ์ความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนูญ

4.2 เพื่อนำเสนอข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงและความคิดเห็นทางวิชาการ พร้อมข้อเสนอแนะในลักษณะที่ประชาชนแม้ไม่มีพื้นฐานทางกฎหมายและรัฐธรรมนูญก็สามารถเข้าใจได้

4.3 เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ใหม่ การชี้แนะทางการพัฒนาศาลรัฐธรรมนูญให้สอดคล้องกับสภาพของประเทศ และเกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติที่ศาลรัฐธรรมนูญ หน่วยงานอื่น และประชาชน สามารถนำไปประยุกต์ใช้หรือปฏิบัติได้

5. ขอบเขตของการศึกษา

เป็นการพิจารณาศึกษา วิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูล พร้อมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในเรื่องต่อไปนี้

5.1 ความรู้ทั่วไป

- 1) ความสำคัญของรัฐธรรมนูญ
- 2) ประเภทของรัฐธรรมนูญ
- 3) องค์กรที่มีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยและตีความรัฐธรรมนูญ
- 4) พัฒนาการของศาลรัฐธรรมนูญไทย
- 5) แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญในการพิทักษ์ความ

ศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนูญ เช่น

5.1) ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรหลัก โดยเฉพาะบทบาทในการพิจารณาวินิจฉัยรัฐธรรมนูญ และคำวินิจฉัยเป็นที่สุดมีผลผูกพันฝ่ายนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ และองค์กรอื่นของรัฐ

5.2) ส่วนองค์กรอิสระอื่นของรัฐเป็นตัวหนุน โดยเฉพาะบทบาทในการปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ตลอดจนควบคุมตรวจสอบบุคคลและหน่วยงานเพื่อช่วยให้รัฐธรรมนูญมีความศักดิ์สิทธิ์และสมบูรณ์ขึ้น

5.2 ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการพิทักษ์ความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

1) โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และการบริหารงานบุคคลว่าสอดคล้องกับการพิทักษ์ความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนูญเพียงใด

- 2) กระบวนการพิจารณาวินิจฉัย
- 3) ตัวอย่างคำวินิจฉัยที่สำคัญที่ช่วยพิทักษ์ความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนูญ
- 4) ปรัชญาหรือแนวทางการพิจารณาวินิจฉัยหรือตีความรัฐธรรมนูญของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแต่ละคน
- 5) จริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
- 6) คุณลักษณะและเกียรติคุณของผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในอนาคตที่สามารถสร้างประโยชน์ต่อประเทศและประชาชนโดยส่วนรวม นอกเหนือจากคุณสมบัติที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้

5.3 ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการพิทักษ์ความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

- 1) สภาพการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในยุคการปฏิรูประบบการเมือง การปกครองและการบริหารประเทศ ว่าเอื้ออำนวยต่อการพิทักษ์ความศักดิ์สิทธิ์เพียงใด
- 2) องค์กรอิสระอื่นของรัฐตามรัฐธรรมนูญนอกเหนือจากศาลรัฐธรรมนูญ เช่น ปปช. กกต. ศาลปกครอง ศาลยุติธรรม ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ว่ามีเจตนาภรณ์หรือวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง รวมทั้งมีโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ที่สอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญและสนับสนุนการพิทักษ์ความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนูญไทยอย่างเป็นระบบหรือไม่เพียงใด
- 3) หลักและมาตรฐานสากลในต่างประเทศ โดยเน้นปรัชญาหรือแนวทางการพิจารณาวินิจฉัยหรือตีความรัฐธรรมนูญของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศที่เป็นสากล ว่ามีส่วนใดสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปรับประยุกต์ให้เหมาะสมกับการพิทักษ์ความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนูญไทยและสังคมไทยได้บ้าง

5.4 นำเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้หรือปฏิบัติได้ต่อศาลรัฐธรรมนูญ หน่วยงานอื่น และประชาชน รวมทั้งเผยแพร่ต่อสื่อมวลชน

6. วิธีการศึกษาวิจัย

แบ่งเป็น การวิจัยเอกสาร การวิจัยสนาม และการจัดสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็น

6.1 การวิจัยเอกสาร เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ เช่น รัฐธรรมนูญ กฎหมาย คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา บทความ ตลอดจนคำวิเคราะห์ วิจัยหรือความคิดเห็นของหน่วยงานหรือบุคคล เช่น นักวิชาการ นักการเมือง และสื่อมวลชน สำหรับข้อมูลที่เป็นภาษาต่างประเทศ รวบรวมจากสถานทูต ห้องสมุด มูลนิธิหรือสมาคมต่างประเทศ ร้านขายหนังสือ ข้อมูลที่ส่งผ่านเครือข่ายระหว่างประเทศ (internet) รวมทั้งขอข้อมูลจากหน่วยงานต่างประเทศผ่านทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)

6.2 การวิจัยสนาม เป็นการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามเพื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็นของบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญ (expert opinions) หรือสันักัดในด้านการเมืองการปกครองและการบริหารประเทศที่มีต่อการพิทักษ์ความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมาณูญโดย (1) ศาลรัฐธรรมาณูญ และ (2) องค์กรอิสระอื่นของรัฐ ทั้งนี้ ข้อคำถามจะครอบคลุมวัตถุประสงค์และขอบเขตของการศึกษาข้างต้น โดยเฉพาะปัจจัยภายในและภายนอกดังกล่าว ตลอดจนอำนาจหน้าที่หรือบทบาทที่ต่อเนื่องกันของศาลรัฐธรรมาณูญและองค์กรอิสระอื่นของรัฐด้วย

ตัวอย่างบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญหรือสันักัดดังกล่าว เช่น นักรัฐศาสตร์ นักรัฐประศาสนศาสตร์ นักกฎหมายมหาชน อดีตสมาชิกสภาารัฐธรรมาณูญ (สสร.) สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรอิสระของรัฐ เช่น กกต. จังหวัด ตลอดจนแกนนำขององค์การเอกชน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั่วประเทศประมาณ 100 คน

6.3 การจัดสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นทางวิชาการ จำนวน 1 ครั้ง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของประเด็นที่วิจัยว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยหรือไม่เพียงใด ตลอดจนผลกระทบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาวิจัย โดยอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานหรือสมาคม เช่น สมาคมรัฐธรรมาณูญเพื่อประชาชน เป็นต้น

7. ระยะเวลาในการดำเนินการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยตลอดโครงการใช้เวลาประมาณ 12 เดือน

8. งบประมาณ

การศึกษาวิจัยทั้งโครงการใช้งบประมาณทั้งสิ้น 960,000 บาท (เก้าแสนหกหมื่นบาทถ้วน) แบ่งเป็นค่าใช้จ่ายหมวดต่าง ๆ แต่ถ้าวจ่ายได้ ดังนี้

8.1 ค่าตอบแทนผู้อำนวยการโครงการ 1 คน นักวิจัย 1 คน และผู้ช่วย 2 คน

1) ผู้อำนวยการโครงการ

เดือนละ 20,000 บาท รวม 12 เดือน เป็นเงิน 240,000 บาท

2) นักวิจัย 1 คน

เดือนละ 15,000 บาท รวม 12 เดือน เป็นเงิน 180,000 บาท

3) ผู้ช่วย 2 คน

เดือนละ 10,000 บาท รวม 12 เดือน เป็นเงิน 240,000 บาท

8.2 ค่าวิจัยเอกสารและวิจัยสนาม เป็นเงิน 150,000 บาท

8.3 ค่าจัดการสัมมนา เป็นเงิน 50,000 บาท

8.4 ค่าแรงนับ ประมวลข้อมูล และค่าจัดพิมพ์ เป็นเงิน 100,000 บาท

รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น 960,000 บาท

9. คณะผู้ดำเนินการศึกษาวิจัย

- 9.1 ที่ปรึกษาพิเศษของโครงการ 1 คน :
- 9.2 ผู้อำนวยการโครงการ 1 คน : รองศาสตราจารย์ ดร. วิรัช วิรัชนิภาวรรณ
- 9.3 นักวิจัย 1 คน :
- 9.4 ผู้ช่วย 2 คน

10. แผนการดำเนินงานศึกษาวิจัย

แผนการดำเนินงานศึกษาวิจัยตลอดโครงการ 12 เดือน ปรากฏในตารางข้างล่างนี้

แผนการดำเนินงานศึกษาวิจัย	ระยะเวลา 12 เดือน											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. ศึกษาหารือ และวางแผนปฏิบัติงาน	← 1 →											
2. ศึกษาค้นคว้า และรวบรวมเอกสาร	← 8 →											
3. จัดทำและส่งรายงานความก้าวหน้า	← 1 →											
4. เตรียมการสัมภาษณ์ และเก็บข้อมูลสนาม	← 4 →											
5. แจงนับ ประมวล และวิเคราะห์ข้อมูล	← 1 →											
6. จัดทำและส่งรายงานการศึกษาวิจัยเบื้องต้น	← 1 →											
7. จัดสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็น	← 1/2 →											
8. จัดทำและส่งรายงานผลการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์	← 1 →											

ภาคผนวก

ภาพที่ 1 การพิทักษ์ความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนุญโดยศาลรัฐธรรมนูญ

